

Les sensacions eròtiques d'un menoret

Octavi Saltor ha declarat des de *La Nau* que si bé en alguns delicats matissos de l'esperit és un refinadàs, en les que afecten al menjar no mira tan prim. I després diu: «Rellegim un dia amb l'inoblidable Ventura Gassol els seus «Versos a Bartrina», acabats d'escriure, i dels quals tinc, per cert, l'original. I cercàvem endebades el mot propi per a definir una sensació eròtica difícilíssima, en la figura i en el poeta, i que ritmes un vers en el seu punt just. Una imatge manllevada al parlar va resoldre'ns-el. És aquell vers que fa: «Que ets sabonosa, fruita degustada!» Era —per fi!— realment això el que volia dir, el que volia «qualificar» el poeta...»

Aquest noi ens va per mal camí.

Valor personal

A *Pàtria*, diari de Manresa, ha sortit un article blasmat, des del punt de vista de la moral, la darrera obra de Soldevila. El tal article és escrit en un català tan grotesc, ple dels pitjors castellanismes, que cal fer saber que Gaston Gerard que el signa no és ningú més que el senyor Josep M. Gich, director de *Catalunya Social*.

Com a coratge, el d'aquest senyor és innegable: té el de les seves opinions i el d'escriure malament.

Auerisme

En un grup de metges es parlava de les altes activitats dels deixebles d'Asuero.

—El Dr. Samora Ribas, explicava un, ara es dedica al cinema. L'altre dia convidà uns quants amics a veure, al Teatro Apolo, la seva primera pel·lícula. S'apagaren els llums, aparegué el seu despatx, els diversos aparells, el doctor ahudit, els malalts. Començà la consulta. Com una «vedette» autèntica, el doctor feia entrar el malalt; el presentava al públic perquè aquest s'adonés que portava crossets i li tocava el nas i... oli en un llum, l'ex-malalt llançava les crossets i amunt els cors.

—Doncs encara que us en rieu, replicà un altre, en aquesta temporada s'ha guanyat deu mil duros com si res. Ha posat un despatx que és una meravella; una taula magnífica de ministre veritat, uns sillons, unes llibreries... i damunt de la taula, aguantats per aquelles figures, també magnífiques, que serveixen per aguantar uns quants llibres damunt del piano, uns quants llibres magníficament relligats i al llom d'un d'ells, encara més magníficament relligat que els altres, *Las mil distintas maneras de ganarse la vida!*

Però el més bo del cas és que el plaga jurava i perjurava que allò era cert i que s'hi podia pujar de peus!

"Energètic Barcelona"

La Raymond-Whitcomb, companyia organitzadora de viatges dels EE. UU., anuncia una «tournée». Veiem entre altres ciutats, anomenades sense cap qualificatiu, la nostra Barcelona amb el següent epítet: «energètica»: «Energètic Barcelona», diu l'anunci que hem llegit a *The National Geographic Magazine*.

Ja ho veu, doctor Cervera.

Estas punzadas tan tremendas y profundas que con el dolor de muelas nos hacen perder el mundo de vista, nos ponen nerviosos e intratables. ¿Quién, al padecer de dolor de muelas, no ha sentido deseos irresistibles de acabar con el mismo de una manera u otra? Y sin embargo cuán fácil resulta esto cuando se escoge la

CAFIASPIRINA

el remedio más eficaz e insuperable también contra las neuralgias, dolores de cabeza, de oídos, así como contra los que acompañan a las molestias periódicas de las señoras.

Aumenta el bienestar, despeja el cerebro y no ataca el corazón ni los riñones.

Desconfiad de las tabletas sueltas.

Aigua mineral natural

Vichy Català

Digestiva

Excel·lent per a taula

MIRADOR vist per dins

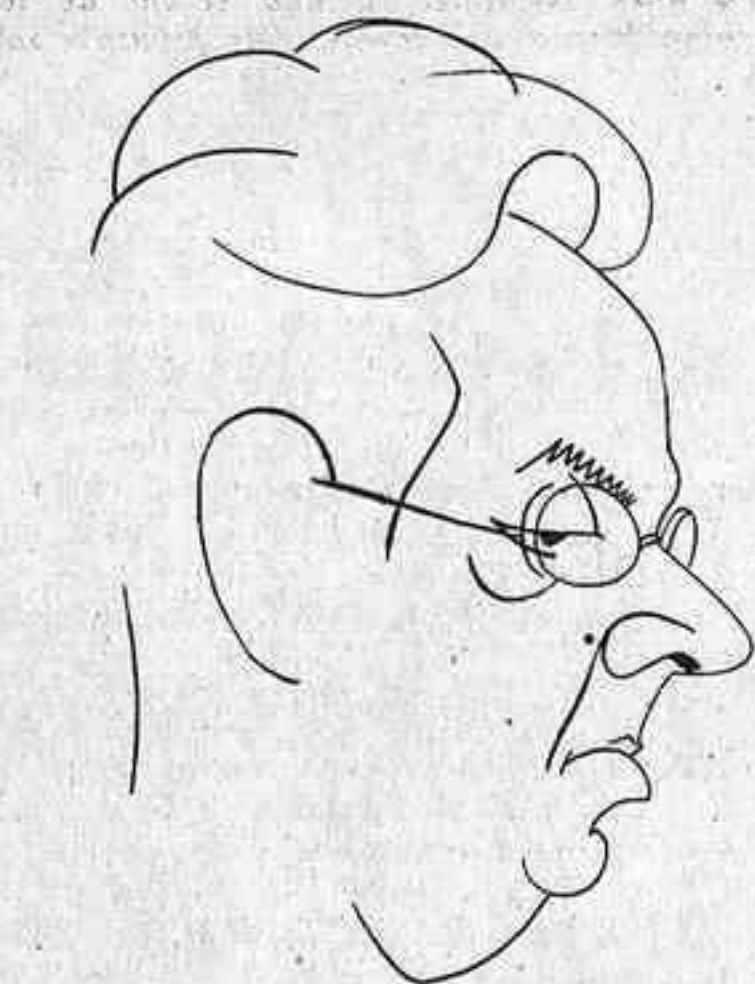
Pelai, 62, si sou servits. Agafeu l'ascensor: tram, tram, tram, quatre pisos. Un cartell a la porta de mà dreta: MIRADOR, *Setmanari de Literatura, Art i Política*. Entreu; sou a casa vostra...

Una mica de rebedor. La sala de Redacció (això és un dir). A la dreta, les oficines de l'Administració. A l'esquerra, el despatx del Director. Al fons una galeria que té la particularitat d'abocar-se sobre un paisatge urbà atapeït i confusoriari. Al capdavant de tot, una mica de mar, una mica de port, un bon tros de Montjuïc, i, als vespres, els llums de l'Exposició.

Jo no sé ben bé si ens ho mereixem, però resulta que la nostra Redacció s'aguantava com si diguéssim sobre un núvol xop de melodies. Aquesta atmosfera musical ens la proporcionen gratuïtament les orquestres de la Granja Royal, de l'American Bar, i les trompetes de la caserna del Bonsucès. Quan obrim els balcons, entra un aire ple de sonoritats i els poemes de la casa tenen ocasió de poder fer una remarcada lírica.

La nostra casa té, entre altres avantatges, el que no està feta per a treballar-hi. Tret d'alguns casos desesperats, no veureu mai ningú que escrigui. Tenim unes quantes quartilles i un parell o tres de tinters perquè no sigui dit. Això lleva a la Redacció aquell aire de mal humor que tenen els establiments on es treballa realment. Sols En Rossend Llates trenca de tant en tant aquest saborós ritme de vagància. El xicot, però, té les seves raons particulars. Resulta que En Llates escriu els articles a una velocitat vertiginosa. Aquesta facilitat és, en general, mal apreciada. En Llates ho sap i ha decidit escriure els seus articles per a *La Publicitat* a MIRADOR i els articles que

tar-la qualitat i la quantitat de la reunió. L'assistència femenina es limita ara per ara a les agradables però escadusseres visites de la senyora Aurora Bertrana i de les senyorettes Arquimbau, Carme Montoriol i Lluïcia Canyà; no obstant, tot fa preveure

MANUEL BRUNET

que la bona voluntat del nostre director serà llargament premiada i que la representació del sexe ex-ferbe serà encara més brillant.

Perquè no hi falti res, a MIRADOR tenim també un redactor fantasma. És el misteriós J. G. dels discos. Ningú l'ha vist mai.

Quan llegeixin un eco molt bo i En Regàs no els hagi vingut a dir res, poden estar també segurs d'una cosa: que no és fet d'En Regàs.

En uns certs dies i en unes determinades hores, Manuel Brunet, Just Cabot i Víctor Hurtado es tanquen en el despatx de la direcció. Van armats amb un llapis blau i comencen de fer ratlles sobre un exemplar endarrerit del periòdic.

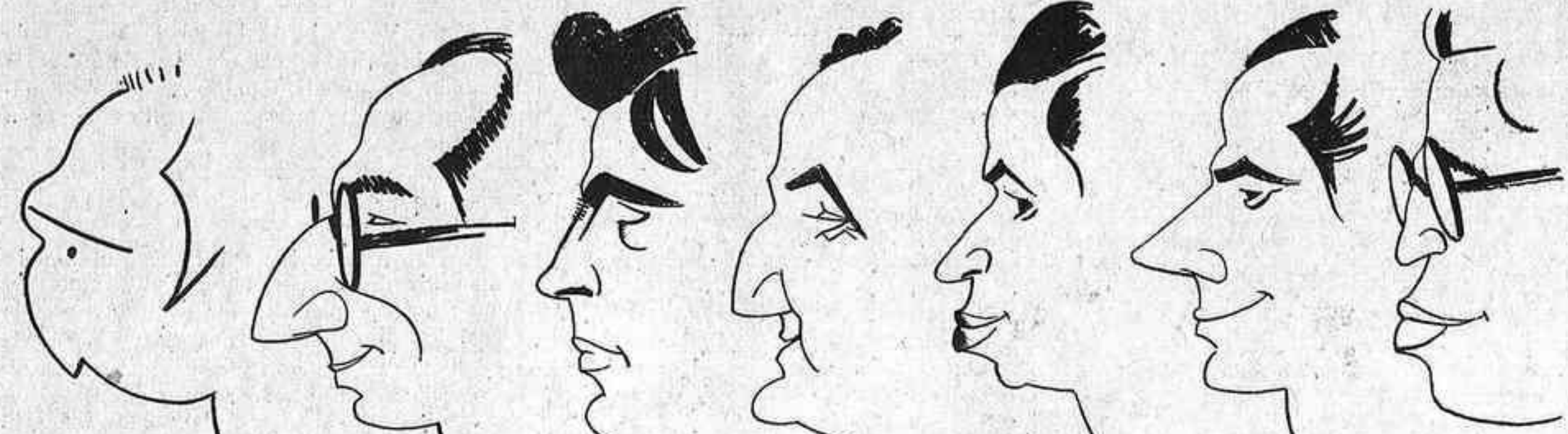
—Què passa? —ens preguntem els que ens hem quedat a fora.

—Calleu!... És que fan projectes...

Al cap de mitja hora, els tres personatges surten del despatx, embellits per l'aureola del misteri. No hi ha pas res a fer. Mai més no se sabrà el que En Brunet, En Cabot i l'Hurtado han acordat allí dintre. Són d'aquella mena de gent que s'emporta els secrets a la tomba.

Quan a *L'Esquella de la Torratxa* ens van dir que la gent de MIRADOR érem nois de casa bona, hem de confessar-ho, van posar els dits a la llaga. Encara que comprem que des de *L'Esquella* es criticui amb tota l'energia del cas la gent que tenen la funesta mania de voler cobrar els articles, trobem que això no justifica el fet de llençar-nos a la cara amb un to tan despectiu la qualificació de nois de casa bona.

Per altres bandes, el punt de vista peyoratiu té una intenció ben diferent. Hom s'imagina la pena de MIRADOR com una reunió de mastegatxes, plens de verí i de males intencions, que anem rosegant amb ferocitat les arrels dels més sòlids prestigis del país.

publica a MIRADOR els escriu a *La Publicitat*. Així tothom pot cultivar l'esperança que aquella alarmand fertilitat només la dedica als altres...

Per altra banda — tornant al que dèiem — la decoració del local no és gens a propòsit per suggerir una necessitat irresistible de guanyar-se el pa amb la suor del front. Tenim les parets cobertes de cartells de Paul Colin. Els seus tons llampanants i cridaners constitueixen, més aviat, una invitació a una disbaixa discreta i enraonada.

Quan Paul Colin va estar darrerament a Barcelona, se li va acudir un dia de venir a MIRADOR. Compteu la seva sorpresa en trobar-se aquell bé de Déu d'obres seves! No hi va haver pas manera de fer-li entendre que no es tractava de cap homenatge premeditat ni de circumstàncies.

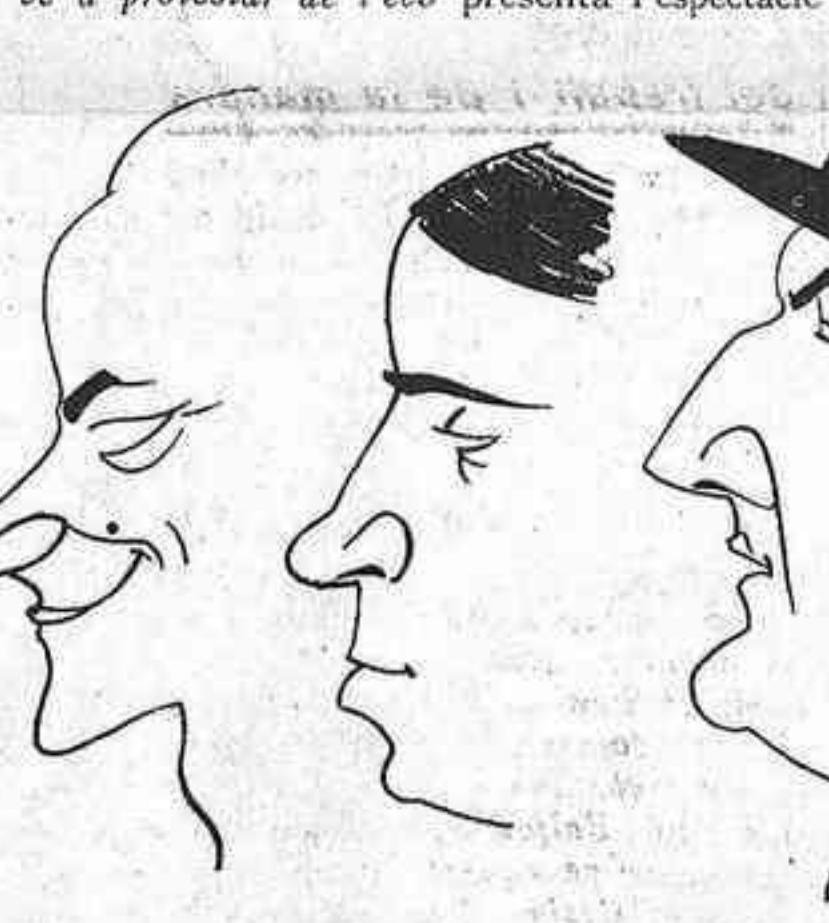
—*Tout de même, vous êtes trop, trop gentils!*

I després ens va recomanar un a un que, quan anéssim a París, no ens descuidéssim pas d'anar a sopar a casa seva.

De fet, l'animació, a MIRADOR, comença a les cinc de la tarda. En aquella hora En Manuel Brunet es dedica a rebre les visites de compromís i a donar esperances als col·laboradors espontanis, que, de la porta estant, apunten un nas ple de timidesa. En Brunet serveix molt per aquestes coses, i té una manera de dir a la gent: «Laboreu!, laboreu!», que no hi ha ningú que no pugui alimetar l'íntima satisfacció de creure que els seus treballs són d'una importància capital per la vida i la glòria del setmanari.

A mesura que va fent-se fosc, compareixen els habituals. Rossend Llates, Ramon Pei, Armand Obiols, Just Cabot, Màrius Gifreda, Josep Palau, Sagarra, Víctor Hurtado, Passarell, Joan Tomàs, Feliu Elies, Francesc Trabal, Joaquim Ventalló, Joan Minguez, Opisso, Cortès, Bon, Jordana, Fenosa, Francesc Madrid, Joan Ors, Xavier Regàs, etc. I diem etcètera, perquè l'enumeració es faria interminable i semblaria una d'aquelles llistes d'adhesions que solen llegir els secretaris dels banquets literaris i artístics. MIRADOR, en certa manera, es podria fer seva aquella divisa de *La Veu* que deia que a la Lluga hi cap tothom. De tant en tant, l'ascensor ens puja encara més prestigi, i gent com En Carles Soldevila, Pompeu Fabra, Joaquim Borralleras, Pous i Pagès vénen a augmen-

Existeix, realment? Sembla que sí. Hi ha qui diu que és el Pare Miquel d'Esplugues, però jo, a dir veritat, no ho he cregut mai. Entre els visitants no habituals, però imprescindibles, es distingeix per la seva forta personalitat, el senyor que ve a protestar de l'eco. Lluny del que podria fer preveure la seva posició de persona ofesa, el senyor que ve a protestar de l'eco presenta l'espectacle

reconfortant de la desolació amable i continguda. Aquest senyor s'expressa amb un llenguatge planyivol, ple de reserves i de concessions, perquè ell ja sap «que aquestes coses no tenen cap importància», però, de totes maneres... Posades les coses en aquest pla, naturalment, no hi ha forma humana d'amagar al senyor que ve a protestar de l'eco que està carregat de raó.

L'únic espectacle una mica violent que s'ha donat a la nostra Redacció correspon a la iniciativa privada del senyor Joan Chabàs. La cosa va anar com una seda. Es varen fer els crits de ritual, i com que nosaltres érem vuit i ell anava sol, el senyor Chabàs va poder marxar sense haver tingut de pagar a ningú.

Qui escriu els ecos de *Mirador indiscret*? Heus aquí l'enigma que preocupa a molta gent. Doncs bé, vist que avui fa l'any i estem en pla de confidències, ja ho podem dir. Els ecos els escrivim tots. En dir tots, hi comptem també els col·laboradors espontanis que per carta o per telèfon tenen l'amabilitat de comunicar-nos les seves notícies. El trist del cas és que els ecos més bons, en la seva majoria, es queden sense publicar. El lector es pot imaginar fàcilment les causes.

L'eco és un material preciós que s'ha de manipular amb un cert compte. Però més que escriure un eco, el que costa és fer-lo. És en aquest sentit que podem afirmar que els col·laboradors més il·lustres de *Mirador indiscret* són els nostres amics Francesc Pujols i Francesc Camps i Margarit.

Altres detalls a retenir: Quan vegin un eco molt llarg, hi poden pujar de peus: és fet d'En Ventalló.

Ni una cosa ni l'altra.

Les converses de la Redacció tenen un to tranquil i reposat. Hom s'interessa per l'estat del peu d'En Màrius Gifreda (aquest xicot no se'n acabarà mai de posar bo!), per la darrera descoberta de Ramon Pei en la selva frondosa de l'empirisme, per l'article que En Joan Tomàs no escriurà... Una vida patriarcal, vaja.

La secció de mots d'esperit la tenim encarregada a En Sagarra, En Llates i En Cabot. Se'n surten bastant bé. Francesc Madrid compareix amb dotze llibres, quinze revistes i quaranta tres diaris, i ens diu quatre coses de l'estranger il·lustre arribat més de fresc. El crític Palau ens parla dels seus amors i els seus odis cinematogràfics, i tots esperem el dia que aquest xicot tindrà prou poder per poder fer cremar sobre una pira de cel·luloide aquests directors que no saben el que es fan. En Passarell ens reporta totes les novetats del Paral·lel i algun potin endarrerit de Badalona. En Brunet i l'Armand Obiols es passen aquella mitja horeta diària parlant d'En Riba Bracons. En Víctor Hurtado estèn sobre tot plegat la capa lubricant de l'organització. L'administrador Sr. Sancho fingeix sense èxit la seva enrabada de torn, etc., etcètera.

—I vós què —preguntarà el lector. — Jo? Res... JOSEP MARIA PLANES

D'esquerra a dreta, a dalt: Bon, Just Cabot, Màrius Gifreda, J. Grau, Víctor Hurtado, Rosend Llates, Francesc Madrid.

A baix: J. Palau, Ramon Pei, Josep Maria Planes, Josep Maria de Sagarra, Joaquim Ventalló. Al final de l'article: Baldomer Sancho.

(Aptus de Bon.)

RAMON BES & C.A

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1, i Via Laiotana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896

Direcció telefònica: DANIBES

Lavabos Cardona Vergara

TOS BRONQUITIS, CATARROS, ASMA, etc.

La verdadera medicación balsámica la encontrará con el uso de las

PASTILLAS MORELLÓ

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL MOT "QUI" per POMPEU FABRA

El mot *qui* es troba usat, en tots temps, en els quatre casos següents:

I. En les oracions interrogatives independents o subordinades. Ex.: *Qui ha estat? Qui has vist? No sé qui ha estat.* Aquest *qui* es refereix sempre a persona. Amb referència a cosa, se li oposa *què*: *Què ha passat? Què t'ha dit? No sé què ha passat.*

II. En les oracions de relatiu adjectives (ço és, que fan d'adjunt d'un nom o pronom, que és el terme anomenat antecedent). Ex.: *La noia amb qui parlaves.* L'home de qui parlaves. L'amic a qui hem escrit. *Qui* és la forma que el relatiu pren en aquestes oracions adjectives quan, referint-se a persona, va precedit d'una preposició. Amb referència a cosa, se li oposa *què*: *El martell amb què hem clavat els claus. La raó per què ho hem fet.*

III. En les oracions de relatiu dites substantives. Ex.: *Qui dia dia passa, any empeny.* *Que hi vagi qui vulgui.* Acl, l'oració subordinada (*qui dia passa*) designa ella sola una persona, fa la funció d'un substantiu, mentre que, en *La noia amb qui parlaves*, és la combinació de l'antecedent (*la noia*) i l'oració subordinada (*amb qui parlaves*) la que designa una persona, l'oració de relatiu fent-hi la funció d'un adjectiu. A aquest *qui* de les oracions substantives s'oposa, quan la designació és de cosa, un *el que*: *El que tu voldries és anar-te'n.* L'oració substantiva (*el que tu voldries*) es descompon, així, quant a la seva forma almenys, en un antecedent (*el*) i una oració adjectiva (*que tu voldries*).

IV. Repetit, al començament de dues oracions o membres coordinats i consecutius, significatius els uns... els altres. Ex.: *Perderen cent combatents, qui morts, qui desapareguis.* Aquest *qui*, com els anteriors, es refereix sempre a persona.

Els quatre *qui*, doncs, es refereixen a persona (o cosa personificada); tenen, encara, de comú que tots quatre són forts o accentuats.

V. Les oracions de relatiu adjectives demanen una forma feble del pronom conjuntiu en no essent que aquest vagi precedit d'una preposició, en el qual cas és, com hem vist, un mot fort o accentuat (cas II). En català, la forma feble del pronom relatiu és *que*; i així aquest *que* (com el mot corresponent castellà *que* o el mot corresponent italià *che*) s'hi troba usat com a subjecte i com a complement directe (casos, tots dos, en què el relatiu no ha d'anar precedit de preposició): *L'home que ha vingut (que, subjecte).* *L'home que jo he vist (que, complement directe).* En francès, en canvi, el pronom relatiu feble pot revestir dues formes distintes, *qui* i *que*, i així li permet de diferenciar formalment el relatiu en funció de subjecte del relatiu en funció de complement directe, en el primer cas recorrent a *qui*, i en el segon, a *que*: *L'homme qui est venu.* *L'homme que j'ai vu.* Contràriament al fort català, l'ofici del qual és de designar persona, el *qui* feble francès, que té per ofici de designar el subjecte, el mateix pot referir-se a cosa que a persona: *L'eau qui bout.* *La querelle qui les divise.*

El català medieval posseïa un *qui* feble. No arribà, però, mai a establir entre *qui* i *que* febles la distinció rigorosa que constata en la llengua francesa, com ho proven els nombrosos exemples de *que* subjecte que s'hi troben a totes èpoques. Acl, convé recordar que en algunes edicions modernes d'autors antics, en les quals apareixen *qui* i *que* febles usats sistemàticament a la francesa, això és degut que els editors, amb el prejudici que els antics feien rigorosament aquella distinció, quan han trobat en el text un *que* subjecte l'han considerat com una falta del copista i l'han reempla-

cat per *qui*. Però, sigui com sigui, el fet és que existia el *qui* feble i que el trobem amplament usat com a subjecte.

Aquest *qui* feble que, com el *qui* feble francès, el mateix podia referir-se a cosa que a persona, la llengua moderna el perd reemplaçant (totalment o parcialment segons els dialectes) pel seu concurrent *que*, que mai no havia deixat d'emprar-se com a subjecte. Però és clar que en el moment, durant la renaixença, que, a fi de redreçar la llengua de la decadència, s'esbatanaven les portes als arcaïsmes, no podia mancar que fos reprès per la llengua literària, i havien d'impellar els renaixentistes a reintroduir-hi, no solament llur amor als arcaïsmes en tant que arcaïsmes, sinó la sospita que la seva pèrdua podia ésser deguda a la influència castellana, i sobretot els grans avantatges que veien en el fet de poder establir la distinció francesa, i, encara, el fet de constatar, en la mateixa llengua parlada actual, casos de *qui* que els apareixien com a supervivències del *qui* feble de la nostra llengua medieval. Així fou reintroduït el *qui* feble dels antics, ensems amb tants d'altres arcaïsmes. Però no tardaren a manifestar-se dues tendències: els uns no l'acceptaven sinó amb referència a persona, i encara d'entre ells, alguns aconsellaven no usar-lo sinó en aquells casos en què servís per a desfer un equivoc (*L'home qui ha vist en Joan*, oposat a *L'home que ha vist en Joan*); els altres l'acceptaven amb el seu valor antic, l'admetien àdhuc amb referència a cosa, i llavors, admes aquest *qui*, rebutjaven en absolut el *que* subjecte erigit en regla la distinció francesa.

Hi hagué un moment que aquesta solució pogué semblar la destinada a triomfar definitivament, puix que àdhuc molts dels qui no gosaven adoptar-la per por d'establir un divorci massa gran entre la llengua escrita i la parlada, en llurs discussions amb els seus partidaris reconeixien que era, sens dubte, *teòricament* la millor. Però, quan en l'acceptació de les innovacions s'ha tingut més en compte llur viabilitat, llurs probabilitats de reincorporar-se a la llengua viva, s'ha operat una forta reacció contra el *qui* feble. Els escriptors partidaris del seu ús a la francesa són ja una minoria exigua (volem dir numèricament exigua), i entre els que solament usen el *qui* feble amb referència a persona es nota una forta tendència a no emprar-lo ja sistemàticament i àdhuc a abandonar-lo.

Aquesta reculada del *qui* feble és perfectament explicable, sobretot en els casos en què l'antecedent no és una designació de persona. El *qui* amb referència a cosa no és viable, perquè el català actual té associat el mot *qui* amb la idea de persona i l'ús del *qui* a la francesa exigeix la destrucció d'aquesta associació. Pareu-vos a considerar com fan estrany i àdhuc ens sonen com a no-catalanes construccions com aquestes: *L'aigua qui ha vessat del càntir.* *Feia un vent qui s'ho emportava tot.* *Aquesta és la flor qui m'agrada més.* O bé, encara: *Què tens qui t'amoïna?* Això és el *qui* a tu l'agrada. *Ell ni ens voldrà rebre, qui és pitjor.*

El *qui* usat com a subjecte en les oracions de relatiu adjectives no sona, és clar, tan malament quan és emprat amb referència a persona, perquè no exigeix desfer l'associació esmentada; però sona encara malament, perquè nosaltres (volem dir els catalans que en els nostres parlars no usem mai *qui* subjecte en les oracions de relatiu verament adjectives, que som una forta majoria) sentim el mot *qui* com un mot fort o accentuat, i no pot deixar de produir-nos un efecte estrany, com d'una emfasització inoportuna, de trobar-nos-el en un indret de la frase en què el nostre sentiment lingüístic ens feia esperar un mot feble.

Diguem en veu alta una frase com aquesta: *Això, dona-ho a l'home qui ha vingut aquest matí.* ¿No dringa això estranyament a les nostres orelles? I, si no, mirem l'efecte que ens fa la substitució del *que* per un *qui* en frases com les següents: *La vaig trobar a casa, que acabava d'arribar. Jo era abaix, que esperava la Maria. Jo en conec, que poden ajudar-nos.* (Les quals, amb la substitució del *que* per *qui*, sonarien: *La vaig trobar a casa, qui acabava d'arribar. Jo era abaix, qui esperava la Maria. Jo en conec, qui poden ajudar-nos.*)

Haurien d'ésser molt grans els avantatges de l'ús sistemàtic del *qui* com a subjecte, oposat a un *que* complement directe, perquè ens decidíssim a fer substitucions com aquestes. Però, encara, cal tenir en compte que els avantatges que en certs casos podria tenir l'ús del *qui* com a subjecte, són il·lusoris mentre la distinció entre *qui* subjecte i *que* complement directe sigui una mera convenció, no una cosa sentida. Ara, que, donat que tots els *qui* vivents no precedits de preposició el mateix poden usar-se en funció de subjecte que en funció de complement directe, no sembla pas fàcil que s'arribi a fer sentir, en determinats casos, el mot *qui* com a signe distintiu del subjecte.

VI. Hi ha un cas, que no és cap dels quatre examinats al començament d'aquest article, en què la llengua parlada usa encara correntment el mot *qui*. Ara bé, el *qui* en aquest cas serveix per a fer una distinció al·lònia important per a la llengua literària que la distinció francesa entre *qui* subjecte i *que* complement directe en les oracions de relatiu adjectives. Es tracta, doncs, d'un *qui* l'adopció sistemàtica del qual, tot constituint un perfeccionament de la llengua literària, no implicaria l'establiment d'una distinció estranya a la llengua parlada (com la distinció entre *qui* subjecte i *que* complement directe), sinó simplement la normalització d'una distinció que, iniciada ja a l'edat mitjana, és encara vivent i no donaria, per tant, lloc en cap cas a frases que repugnassin al nostre sentiment lingüístic. Però aquesta distinció, per fer-se degudament, exigeix l'abandó de l'altra.

Tractarem d'explicar breument què és aquest *qui*. En català són freqüents les combinacions de l'article definit amb el pronom relatiu.

Ex.: *Aquest llibre i el que comprarem.* Aquestes combinacions poden tenir dos valors. En el cas de l'exemple anterior, en la combinació de l'article i el relatiu (*el que*) hi ha un nom sobreentès (*llibre*); és perquè sobreentenen un nom que l'article ve a posar-se en contacte amb el relatiu. Aquest es troba acl en el mateix cas que l'estudiad en V, i la llengua parlada hi emprarà, naturalment, el seu pronom feble *que*. (No cal dir que els partidaris de la distinció francesa escriuran *que* en l'exemple citat, però mudaran en *qui* el *que* d'una frase com *Aquest llibre no és el que m'agrada més.*)

S'esdevé altres vegades que, en la combinació de l'article definit i el pronom relatiu, no es sobreentén cap nom (com en francès en la combinació *ce que* en una frase com *Ce que l'estil ne suit, le cœur ne le désire*). Llavors la combinació ve a tenir la força d'un pronom comparable al simple *qui* de les oracions de relatiu substantives (cas III). Una tal combinació pronominal pot denotar persona o cosa; ara bé, la distinció que el català fa donant respectivament a l'article les formes *el* i *lo* (*el que*, personal; *lo que*, neutre), el català, que té una mateixa forma per a l'article masculí i el neutre, la fa donant respectivament al relatiu les formes *qui* i *que* (*el qui*, personal; *el que*, neutre). Ex.: *El qui ha dit això, ment.* Això és el que t'agrada: fer-lo glatir.

Modernament, havent-se introduït en el català un article neutre (un *lo* invariable) diferent del masculí, hi apareix, com a concurrent perillós de la distinció *el qui* personal i *el que* neutre, la distinció castellana *el que* personal i *lo que* neutre; però aquesta distinció no ha pas aconseguit fer desaparèixer l'altra i, avui, *el qui* és encara ben viu, i així mateix és viu *el que* neutre. La llengua literària, que no admet l'article neutre *lo*, no pot, doncs, raonablement desaprofitar l'existència d'aquestes dues combinacions, ans el que ha de fer, defugint les vacil·lacions de la llengua parlada, és erigir en regla que, amb referència a persona, s'escriu sistemàticament *el qui*, i *el que* serveixi exclusivament com a traducció de *lo que* castellà o *ce que* francès.

Ara, aquesta distinció rigorosa entre un *el qui* personal i un *el que* neutre no es pot fer, evidentment, si es vol fer la distinció francesa entre un *qui* subjecte i un *que* complement directe, puix que aquesta exi-

gira el canvi de *el que* neutre en el *qui* totes les vegades que el relatiu és subjecte, i, inversament, el canvi de *el qui* personal en *el que* totes les vegades que el relatiu és complement directe. Així, segons els partidaris de la distinció francesa, es diria *Això és el que tu voldries*, però no podria dir-se *Això és el que t'agrada*; hauria de dir-se *Això és el qui t'agrada*; es diria *El qui ha dit això ment*, però no podria dir-se *Aganat es diu del qui la gana té apoderat*; hauria de dir-se *Aganat es diu del que la gana té apoderat*. Ens trobem, doncs, davant de dues distincions incompatibles, i en la necessitat de decidir-nos per l'una d'elles renunciant a l'altra, no creiem que pugui dubtar-se que és la distinció francesa la que ens cal abandonar.

No vol dir això que necessàriament s'hagi de proscriure tot *qui* subjecte en les oracions de relatiu adjectives (cas V); amb que no s'hi admeti *qui* amb referència a cosa, ja no s'entrebanca l'establiment de la distinció entre les combinacions pronominals *el qui* i *el que* com a respectivament representatives de persona o de cosa. Però els *qui*, en les oracions adjectives, es plauen a practicar l'arcaïsmes consistent a reemplaçar pel mot *qui* el *que* subjecte amb referència a persona, que sapiguem que, amb això, no indiquen millor la funció de subjecte del relatiu, puix que el mot *qui* és igualment apte a representar el complement directe. Ja d'antic trobem exemples de *el qui* (o del seu equivalent *aquell qui*) en què el mot *qui* és el complement directe del verb de l'oració relativa: «com la dona ama, desconeix pare, marit e fills e tota la sua honor met en poder del qui (ella) ama»; «haver de sofrir mai la venjança dels qui ha ultratats»; «E per tal com a ell no podem retenir, som allengats ab aquell qui amam»; «E aquells qui, mentre eren vius, el engaven ab grans afalagaments».

Seria sens dubte interessant que examinéssim, ara, quina extensió cal donar o es pot donar al *qui* del cas VI, amb quins antecedents (sempre pronom: *aquell*, *tothom*, etc.) deu o pot usar-se. Però això allargaria excessivament aquest article, l'objecte del qual, d'altra banda, no és sinó de fer veure els desavantatges que tindria la implantació, dins la llengua literària, de la regla francesa en l'ús del nostre pronom *qui*.

POMPEU FABRA

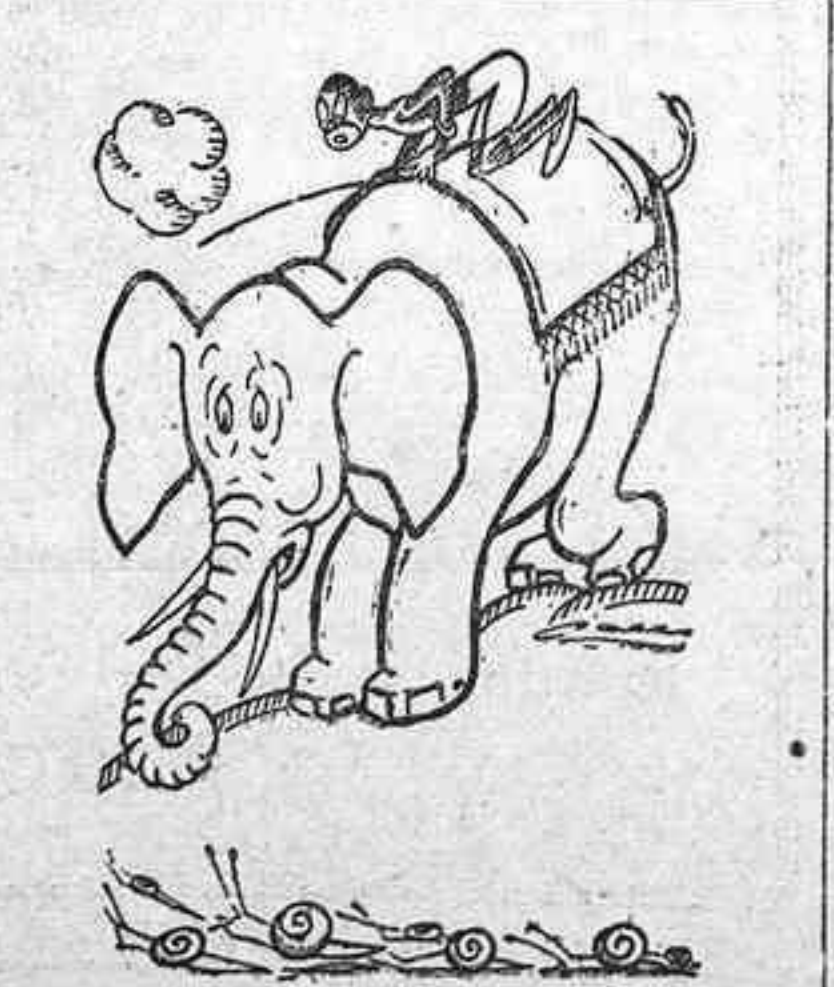
— Una cosa per regalar a la seva senyora? Algun objecte elèctric?
— Té, no és mala idea. Que tenen caïdres elèctriques?
(London Opinion.)

— Si arribo a anar en mànigues de camisa, estic salvat!
(Ric et Rac.)

— Ho sabíeu que el vostre futur gendre ha fet quinze anys de treballs forçats?
— Quina barra!... Ell m'havia dit deu!
(Ric et Rac.)

CIRCULACIÓ
Un bon exemple de civilitat i de paciència.
(L'Intransigent.)

Prengui
URODONAL
Per a eliminar l'àcid úric
de la sang

Cuants
sofriments
s'estalviarien..

POR QUÉ LA SANGRE CARGADA DE ACIDO URICO ES UN PELIGRO
 CIRCULACIÓN SANGÜEÑA
 A.B. Carotídeo, H. Hígado, J. Bazo, D.P. Pulmones, J. Intestino, F. Apéndice, K. Ventrículo inferior, G. Diafragma, L.M. Intestino.
POR EL Dr. FAIVRE
 CATEDRÁTICO DE LA FACULTAD DE MEDICINA DE POITIERS (FRANCIA)
 TERCERA EDICIÓN
 (REPRODUCCIÓN Y TRADUCCIÓN RESERVADAS EN TODOS LOS PAISES)

..llegint aquest llibre que s'envia gratis

aón es trobarà la manera d'evitar fàcilment els sofriments deguts a l'exces de producció d'àcid úric que es al mateix temps causa i efecte del artrisme en les persones de mes de 40 anys, en els sedentaris, en els artritics de totes les edats, prenent l'URODONAL dissolvent perfecte de l'àcid úric recomanat per les eminències mèdiques de tot el món com a tractament preventiu i curatiu de les manifestacions artritics:
Reuma, neuralgies, Dolors de Ronnyons, clàtica, etc.

Envío gratuí de la obra "Por qué la sang carregada d'àcid úric es un perill" per el Dr. Faivre, enviant aquest cupó baix sobre al

Dipòsit General de l'URODONAL
 APARTAT 718 BARCELONA

Sr. _____ M.º _____
 Carrer _____ 25
 Població _____ Província _____

LES ARTS

ACTUALITATS

Una proposició. — Permeteu-me — de bon començament — l'esplai d'una iniciativa.

Tots convindreu que l'èxit més contundent i espectacular de la nostra mirífica Exposició ha estat, és i serà les fonts màgiques que el màgic enginyer Carles Buigues ha projectat i realitzat. En totes les intervius que s'han fet, es fan i es faran a totes les importants personalitats que han vingut, et-

a les autoritats competents — i especialment al senyor Nicolau M.ª Rubió i Tudurí, director de parcs públics — que la mirin amb una certa consideració.

Francesc Domingo exposa el quadre que reproduïm en el Saló dels Independents de París. Després de la seva darrera exposició a can Parés, potser algú trobarà

sense que ningú sobrepujés la oferta. Si els nostres col·leccionistes segueixen oblidant aquest exquisit artista, potser, més tard, amb tres mil pessetes no en tindran prou.

Ramon Calsina se'ns presenta sota els tres aspectes de cartellista, il·lustrador i pintor de cavallet, dels quals preferim el primer. El cartellisme de Calsina està dintre l'ortodòxia moderna de l'*affiche*; i en aquesta ciutat saturada de cartells-blasfèmies, això és molt d'agrair.

Ben mirat, el cartell anunciador és una de les coses que determinen el to d'una ciutat, i com a corollari afecta directament el mai ben prou float subconscient dels seus habitants.

Per això, quan veniu — per exemple — de París, trobeu Barcelona tan ensopida; i creieu-me! els insipids cartells que veiem pels nostres carrers en tenen bona part de la culpa.

I no obstant, també tenim alguns trucs cartellistes, però com que la majoria dels nostres fabricants i comerciants no els saben, o no els volen veure, hem de continuar contemplat un seguit d'anuncis poc soltes, i, amb el temps, el nostre subconscient per força se n'ha de ressentir.

A veure, doncs, senyors fabricants i comerciants que anunciïn, si us fixeu amb aquest intel·ligent cartellista Ramon Calsina, que exposa actualment a la Sala Parés.

Marian Burgues, el degà sabadellenc dels ceramistes catalans, ens diu en el seu catàleg que no exposa res de nou, i que judiquem.

Amb molt de gust, venerable ceramista. Les vostres «quatre bestioletes fetes al torn» tenen una gràcia particular tant en la forma com en l'expressió. Us heu equivocat, al nostre entendre, en dir que no presentàveu res de nou, car aquests bibelots són una mostra convincent del contrari del que vos afirmeu.

La vostra interpretació de la ceràmica de Paterna és força agradable de contemplar; sobretot en els tons esteu justíssim. Però, la vostra producció més inferior l'hem anotada en els pots per a flors.

Laporta Astort seria una gran artista si la bona Pintura tingués alguna relació amb la Fotografia. Però, tanmateix, hi ha una «mica» de diferència.

Es pot pintar tan fotogràficament com es vulgui, mentre es conservi el toc sensible de la pinzellada, i aleshores podreu sostenir el realisme objectiu més desesperat.

En els bodegons d'aquest sincer pintor hem vist alguns fragments (en la perdú i les roses) de sostinguda emoció pictòrica. Però són massa pocs, encara.

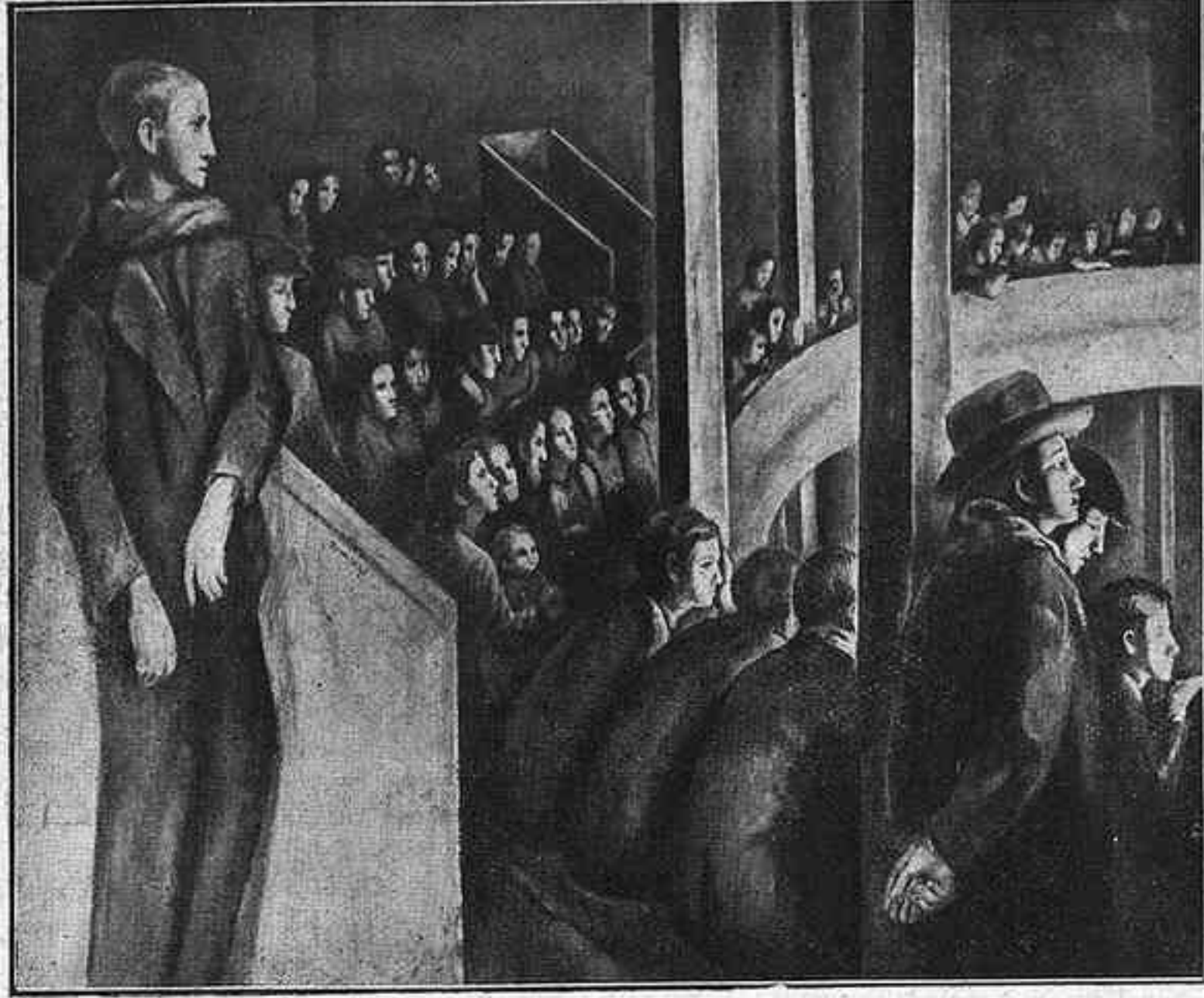
J. Olivet Legarés està vist que només pot assolir una certa solidesa pictòrica amb les teles de reduït tamany. Quan les seves mides són les habituals, l'obra decau inexorablement. Aquest fet insòlit l'hem constatat, també, en altres anteriors exposicions del mateix artista.

Convindria, doncs, que J. Olivet procurés treure el major partit possible del seu especial temperament dedicant-se exclusivament a la tela petita. Sempre serà més preferible aquesta limitació de tamany que l'actual producció desnivellada.

Joan Serra està malalt; dies passats la seva situació era una mica delicada, avui ja es troba en un estat francament satisfactori, però no el suficient per a poder assistir personalment a la inauguració de la seva pròxima exposició de les seves pintures que es celebrarà, dissabte que ve, a la Sala Parés.

Després d'haver vist aquestes teles, podem assegurar des d'ara que la pintura actual de Joan Serra continua el camí ascendent de la seva impressionant obra iniciada en el primer «Saló dels Evolucionistes» de l'any 1918.

MÀRIUS GIFREDA

FRANCESC DOMINGO. — Públic de teatre

cètera, hi ha uns elogis exuberants per a l'obra del nostre enginyer. Davant d'aquells brolladors ha badat tothom: des del més humil sagristà de Masrampinyo fins al diplomàtic més ben servit de condecoracions.

Tots aquests dignes visitants — almenys tots els que jo he hagut de *ciceronar* — han mostrat llur estranyesa que en una plaça tan esculturada com la plaça de Catalunya no hi hagués res al mig. La nostra proposta ja s'edevina: encarregar a Buigues una font lluminosa pel bell mig de la plaça de Catalunya. Al nostre entendre no hauria d'ésser massa monumental; un tipus semblant al que hi ha davant el restaurant «Ambassadeurs», em sembla adequat. Imagineu-vos, per un moment, aquest brollador construït i enganant l'aigua d'aquella manera tan meravellósament divertida com fan els de Montjuïc, a la nostra millor plaça. L'èxit fóra segur i, si més no, una assegurança que el seu lloc no seria ocupat per cap construcció «genial».

Ara que ja hem abocat la nostra iniciativa urbanística, només ens queda recomanar

que això no lliga amb allò. Certament, hi ha una altra mena d'expressió pictòrica en aquesta tela que, aparentment, l'aproxima a altres anteriors modalitats seguides per l'artista. Però això no vol pas dir un retrocés, sinó que, més aviat, podríem anomenar-ho una cristallització, en el gresol de la qual hi ha tots els dibuixos fets en el Teatre Apolo del Paral·lel, el cezannisme d'*Els jugadors* de la col·lecció Plandiura, el primitivisme de la seva època normanda, l'espectralisme de la seva darrera època i per sobre, o per dintre, de tot, l'element imponderable de la seva visió.

La qualitat pictòrica de les teles de Domingo és... però no ens escarrassem! Ara per ara — diguem-ho clar — la seva pintura no acaba d'interessar el nostre públic. És trist haver de constatar-ho, i més trist encara fou el moment de posar a la venda una obra de Domingo, en la passada subhasta de can Parés.

La taxa inicial d'aquesta tela era, només, de tres centes pessetes i després de «a la una», «a les dues», arribà «a les tres»

Avui l'avi
ha portat **Ovomaltina**

La joventut creu que el gaudir de bona salut és una cosa ben natural; els vells, en canvi, saben apreciar-la. Però les persones experimentades donen Ovomaltina a llurs fills o a llurs nets; car volen veure'ls sans i forts i ben armats contra les vicissituds de la vida. L'home fort és optimista i estima la vida que és la dot dels qui tenen bona salut.

El nombre de les persones de constitució malalissa és ben petit, comparativament al d'aquelles al-

tres qui malmeten llur salut per una alimentació impròpia o un gènere de vida irregular. «Ens emmetzinem amb melzines cares, per curar-nos amb altres melzines», digué un literat. Si, enlloc d'això, preneu Ovomaltina, aquest forficant natural concentrat a base d'ous, llet, malta i cacau, us permetrà de suportar la vostra tasca diària, per feixuga que sigui, sense fatiga, mantindrà l'equilibri de les vostres forces i us preservarà de malalties persistents.

Una tassa

d' **OVOMALTINA**

al desdèjuni

crea sang, múscles i nirvis.

Llaunes de 250 i 500 grams a les farmàcies i drogueries.

Fabricants: Dr. A. Wander, S. A. - BERNA (Suïssa)

El nostre Joan Serra

Joan Serra està a punt d'inaugurar la seva exposició a les Galeries Maragall. Demà passarà, dissabte, a les sis de la tarda, s'obrirà al públic la sala on hi haurà penjades les obres produïdes aquesta darrera temporada pel nostre gran amic i excellent pintor.

No sabem si tindrà poc o molt èxit la tal exhibició. Probablement ha d'ésser molta la

Coneguèrem Serra farà cosa d'uns quinze o setze anys, en plena florida, i tronada, joventut. Llavors treballava en el taller d'escenografia d'En Castells, al carrer de Tàpies, en el qual, veritablement, era ben poc el que podia donar de si el nostre pintor, i d'on no tardà a fugir per treballar amb tota llibertat. Del taller que instal·là Serra amb l'escultor Viladomat en aquell pis del carrer d'En Guàrdia on tenia el seu dipòsit de motllos i models l'emmotllador Lena, sortí el benemèrit «Saló dels Evolucionistes», en 1917, a imitació del qual no tardà a florir un abundós esplet d'entitats similars. L'«Agrupació Courbet», l'«Agrupació d'Artistes Catalans», el «Saló Nou Ambient» (!), «Els Grisols (!)», etc.; d'aquells «Evolucionistes», Serra era, amb Sisquella, el més característic i representatiu.

De llavors ençà, Serra ha seguit treballant, sempre de cara als veritables problemes de la pintura. Interrompuda un temps la seva carrera pel servei militar, que passà al Marroc, en tornar-ne reprengué els pinzells amb més empenya que mai per tal de rescabalar-se del temps tan llastimosament perdut. Després, en trobar-se davant dels grans exemples dels museus de Madrid i de París, aquella altíssima lliçó no féu sinó reafirmar-lo en les seves experiències i enriquir-lo amb noves adquisicions. Ara, veiem ja a Serra en perfecte domini de les seves esplèndides facultats i n'hem d'esperar les més saboroses realitzacions.

Serra, d'un caràcter impulsiu, loquax i agudíssim, d'una filosofia, informada, pragmàtica i corrosiva, amb una justíssima percepció del cantó ridícul de qualsevol cosa, reacciona immediatament davant d'una paraula, d'una acció, d'un esdeveniment, amb un comentari punxant i cru. Un marcat accent lleidetà subratlla el seu enraonar abundant, pintoresc i càlid.

Mancats de lloc, espigolarem del seu anecdotari un parell de dites que ens semblen de més fàcil transcripció:

En parlar de la seva estada al Marroc amb uns amics, un d'aquests li preguntà quin era l'exercici que hi feia més sovint. I Serra li contestà:

— Escombrar, escombrar. Jo crec que he escombrat tota l'Àfrica.

Quan el seu viatge a Madrid, en demanar fulles d'afaitar en un establiment, la dependenta digué: «Observo que casi todos los catalanes se afeitan con hojas Gillette», i Serra, de seguida: «¡Ca! la mayoría lo hacen con hojas clandestinas.»

JOAN CORTES I VIDAL

gentada que — com és de consuetud — ha d'anar a donar la volta per l'antiga sala de can Parés amb aquell aire, una mica badoc, una mica desorientat, que pren el ciutadà mitjà de tot el món davant d'aquelles coses en què no entén gaire però de les quals té una certa notícia que són dignes de gran interès. Gairebé podríem assegurar que bona part del públic barceloní, que ja està fet a tot, després de la gran varietat de modalitats artístiques i antiartístiques que ha tingut avinentesa de contemplar, trobarà, potser, que no és prou excitant per la seva mal treballada sensibilitat la densa, substancial i rica qualitat de l'obra d'aquest formidable pintor de bo de bo, res més que pintor — i prou. Però és també segur que aquelles persones que segueixen amb atenció i intel·ligència el nostre moviment artístic, hauran de constatar una vegada més com la pintura de Joan Serra n'és una de les més efectives i precioses valors i com la seva personalitat n'és una de les més positives i vigoroses.

Façana de l'establiment (Diagonal, 460) del moblista BADRINAS, representant per tota la Península de les teles i papers DE-TE-KU. La labor de Badrinas com a «ensamblador» es distingeix pel seu afany de portar a les arts decoratives catalanes un aire de modernitat ben entesa. El seu agencament d'habitacions, catifes, teles estampades, porcellanes, ceràmica i vidres frueixen de gran apreciació entre les persones de gust.

Demà passat dissabte, dia 1er

s'obre, a la

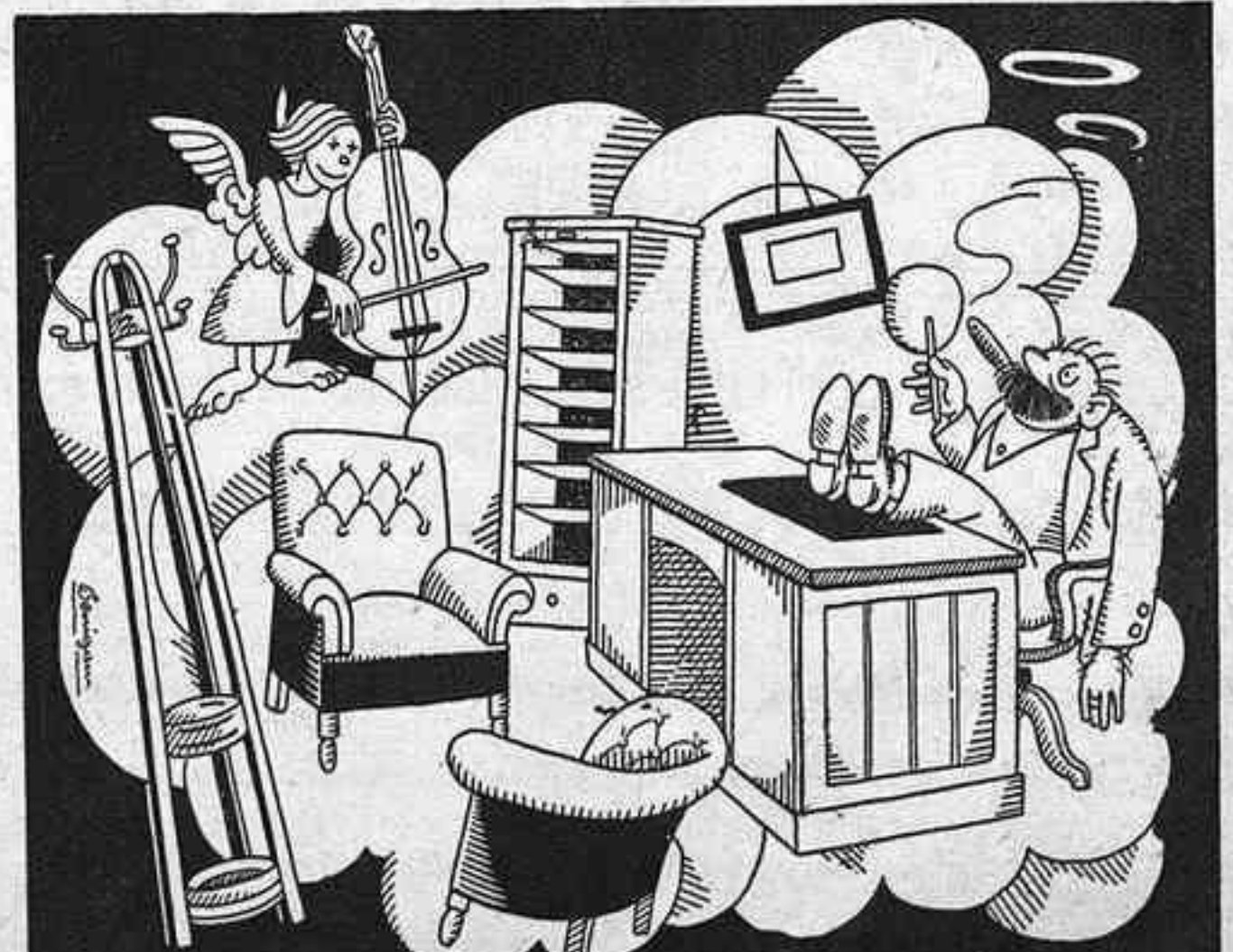
SALA PARÉS

Petrítxol, 5

l'anunciada Exposició de

Joan Serra

M
O
B
L
E
S

A
L
T
A
B
A

No ho dic pas per pendre el pèl però entre els MOBLES DE L'ALTA BANA ni tampoc per donar taba, em sembla que estic al cel.

Tallers, 29 i 71 • Telèfon 17445 • BARCELONA

TALLERS DE MOBLES

REIG

ESTABLERTS L'ANY 1852

PRODUIR I VENDRE :: SUPRIMIR L'INTERMEDIARI

Una visita als nostres tallers s'imposa a tota persona que vulgui adquirir mobles de qualitat a preus econòmics. Tenim un gran stock d'habitacions a punt d'ésser entregades, models originals, moderns i d'estil

PROJECTES I PRESSUPOSTS AL PREU QUE US CONVINGUI

ENRIC GRANADOS, 21

EL SULFOPILOL

Remei científic
contra la calvicie

GAIREBÉ tots els calbs ho són per la seborrea, aquesta hipersecreció del cap, que es manifesta amb l'aparició de la caspa. La seborrea és el començament de la calvicie. Combatre aquella és evitar aquesta.

No es coneix altre específic contra la seborrea que el sofre. I no es coneix més que un medicament que permeti utilitzar aquestes propietats del sofre: el SULFOPILOL, ara de nou ofert al públic.

El SULFOPILOL no és, doncs, un producte empíric, casolà, o de perfumeria, preparat sense responsabilitat científica. Pel contrari, està fet per facultatius catalans i basat en fórmules del gran dermatòleg Dr. Sabouraud. És l'únic remei que li aconsellarà el seu metge, si el consulta. Amb el SULFOPILOL evitarà la caiguda del cabell en qualsevol moment en que es trobi el seu procés de calvicie. Amb el SULFOPILOL tindrà, demés, sempre i perfectament el cabell net i sec, evitant que la caspa li malmeti la cabellera i li faci lleig i brut damunt el coll de la seva roba exterior.

En centres d'específics, al preu de 7'50 pts.

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-coïlla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Subscriu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BULLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En .....
que viu a .....
carrer ..... n.º ..... se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de ..... de 19 .....

Signatura

ELS DISCOS

Els discos del mes

La *Setena Simfonia* és la que millor es pot presentar com a característica del temperament de Beethoven, puix es mostra tal com era el seu caràcter impetuós i àdhuc violent, que es complau en els contrastos desconcertants i grandiosos alhora. El ser aquesta obra tan subjectiva no li ha llevat les explicacions que han volgut donar-li els comentaristes com produïda per causes externes, que tan poc compten en una personalitat tan forta com la de Beethoven. Hi ha qui troba en aquesta obra un himne, a estones heroic, amb el qual Beethoven vol celebrar la victòria sobre Napoleó. D'altres, per la simultaneïtat de la seva composició amb algun incident joïós per al seu autor, troben en aquesta obra un desig de fugir, només sia per poc temps, de l'estat de postració i desventura a què l'havien portat les seves malalties físiques i morals. Wagner, en canvi, hi veu l'esclat d'una festa dionisiaca.

Ben mirat, tot això no resulta sinó un desig de fer literatura, però alhora ens adverteix de la complexitat d'aquesta obra en la qual es troben sonoritats de vegades disperses, però que formen un conjunt admirable d'una força poques vegades assolida.

De les simfonies de Beethoven n'hi ha que en portar-les al disc, el gramòfon, en reproduir-les en un altre ambient, resten en llur caràcter i poden seguir-se amb facilitat i l'audició dona una comprensió perfecta. El record d'una anterior audició ajuda, és cert; però no és indispensable per a copsar totes les qualitats. En el cas de la *Setena Simfonia* que l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia interpreta per aquests discos, hem de confessar amb sinceritat els migrats recursos actuals del disc per a conservar aquesta obra en llur caràcter. Amb tot, més que en el disc ens hem de fixar en l'amplificació: la dels actuals aparells no abasta per aquestes obres. Les condicions amb què s'ha fet l'enregistrament salven molts inconvenients i així ens podem adonar de la superba interpretació de l'Orquestra de Filadèlfia. El segon temps, especialment, és dit amb una expressió que poques vegades aviem pogut admirar. Les dificultats inherents a l'enregistrament de les notes baixes s'han salvat amb bona forma i es pot apreciar la deguda ponderació entre el ritme sostingut del metall i la melodia sostinguda pels instruments de corda.

L'altra de les obres de força que conté el catàleg del mes de gener és el *Doble Concert*, de Brahms, per violí, violoncel i orquestra, en el qual interpreten les parts de solistes Thibault i Casals i actua de director el seu habitual company A. Cortot, amb l'Orquestra Pau Casals. Aquesta obra, en canvi, té totes les condicions per a una bona audició en reproduir-la el disc, de caràcters ben definits i amb una línia melòdica clara, està desproveïda de contrastos i això potser la fa ésser massa igual i únicament una bona interpretació ben expressiva, com en aquest cas, la pot salvar.

J. G.

Simfonia núm. 7 en la major, Op. 92 (Beethoven). Orquestra Simfònica de Filadèlfia, dirigida pel mestre Stokowski.

Poco sostenuto, vivace. Allegretto. Presto. Allegro con brio. Discos AB 532, 533, 534, 535, 536. C.º del Gramòfon.

Doble Concert en la menor, Op. 102 (Brahms). Thibault, Casals i Orquestra Pau Casals, dirigida per Cortot.

Allegro. Andante. Vivace, non troppo. Discos DB 1311, 1312, 1313, 1314. C.º del Gramòfon.

PROJECTES

Pròximament organitzarem unes sessions a base de donar audicions de música mecànica. Tal com hem fet amb el cinema, volem que els nostres lectors puguin seguir les novetats fonogràfiques editades a tot el món.

No senyalem encara una data perquè seria precipitar-nos. Però podem avançar que la primera sessió es farà durant el pròxim mes de febrer i serà dedicada a la música popular estrangera, figurant-hi cants negres i maoris i cançons balcàniques.

Les malalties i llur convalescència

Les malalties deixen darrera seu debilitat i anèmia, l'organisme ha esmerçat a vèncer la malaltia totes les seves reserves i el cos queda faltat de defensa.

Si no s'ajuda l'organisme amb un enèrgic reconstituent, la convalescència és llarga i penosa; per això els metges recomanen el FOSFO-GLICO-KOLA DOMENECH, que produeix tan ràpida tonificació, que es nota abans d'acabar el primer flascó. Aquest producte es ven en totes les farmàcies.

UTILITZI AQUEST CUPO

FARMACIA DOMENECH
Ronda de Sant Pau, 71
Barcelona

Remet'm gratis i sense compromís una mostra del Fosfo-Glico-Kola Domenech.

Nom .....
Adreça .....

Les danses amb gramòfon

Com aquell que llença una artista, els francesos han llençat al món la sardana catalana. Les nostres cobles han tocat a París i Deauville. I les nostres sardanes s'han fet de moda. El gramòfon les ha popularitzades. I els discos que porten gravada la nostra música més característica han fet llargs viatges i parlen de nosaltres a Nova York i Toquio, a la Indoxina i al Senegal.

Com que la moda és variable i de vege-

la Ronda de Sant Pere cantonada al Pas-seig de Sant Joan perden tot el perfum.

Fontbernat ha escrit un article molt xori sobre la sardana en un prospecte anunciat de la Companyia Francesa del Gramòfon («La Veü del seu Amo»). Diu Fontbernat que la sardana és al jazz negre el que la llum és a l'obscuritat. Diu encara Fontbernat que la cobla de sardanes serà cridada el dia del judici final per a despertar els morts.

Dansa catalana (d'una estampa de 1850 reproduïda en el catàleg de la Companyia Francesa del Gramòfon)

des cal tenir idees originals, s'han escrit articles contra la sardana. Hi ha en aquesta actitud un desig fins a cert punt explicable de reaccionar contra el tipisme i el folklore que han absorbit tota l'atenció dels babaus. Certament, el tipisme no ens ha de redimir, però tampoc cal que ens el juguem.

Si els que han escrit contra la sardana n'haguessin sentit una amb gramòfon a Wellington, on si fa o no fa es troben els nostres antípodes, potser canviarien d'opinió. Si tan solament haguessin vist sardanes en una plaça d'alguna vila empordanesa, on les sardanes són una cosa viva, potser arribarien a impressionar-se. És clar que vistes ballar al Parc o la voravia de

No estic en condicions per a parlar de les qualitats fonogràfiques que Fontbernat veu en la sardana, ni de dir si *La santa Espina* és tan forta com *La Marsellesa*, però a París han descobert en les nostres sardanes un caràcter màgic i un prestigi digne dels grecs. La música de *Amphitryon 38*, de Giraudoux, una obra de tema mitològic, la formen les nostres sardanes, i la revista *Entr'acte* anuncia la casa que ven les sardanes que varen ésser interpretades durant la representació de l'obra de Giraudoux.

Si ara que la sardana comença a tenir renom universal sortís de Catalunya una campanya antisardanista, faríem molt mal paper. També seria curiós que un estranger estigués més capacitats que nosaltres per entendre i estimar les sardanes.

Se'ns dirà que l'atac va contra el sardanisme i la mentalitat sardanista, però no podem pas demanar que tothom estigui en disposició de traduir els cànons. Si alguns dels nostres joves volen continuar la tradició del jovent de festa major, que sempre ha format un grup nombrós, ¿què podrà oposar-s'hi? I fet i fet els balladors de sardanes també poden ésser útils.

M. B.

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Odeon

EL DISC DE LA RAÇA

El Romeral i La Guitarra

en disc

ODEON

INFORMACIONS COMERCIALS

Una estona de conversa a la Joieria Roca

S'ha comprovat que per poder-se dedicar amb èxit al negoci de la joieria no era d'una necessitat absoluta tenir sang israelita a les venes. Amb una psicologia i una tradició purament llatines, es pot anar també molt endavant i mantenir una esplèndida botiga a la Rambla, com ha fet el nostre amic Roca. La gent que per uns motius o altres no tenim gaire ocasió d'en-

matèria simplement industrial. Avui dia és qüestió que cada joia sigui una obra d'art. Ara bé: jo no sóc pas partidari d'aplicar a la joieria la modesta divisa de l'art per l'art. Vull dir que el nostre ofici es presta com cap altre a fer les nostres creacions amb materials nobles i preciosos. Una joia artística, de molt bon gust, però realitzada amb materials de poc valor, constitueix, a

les arts plàstiques en general, perquè sap que tot això està en una íntima relació amb el seu ofici. En fi: té la sensació que tracta una matèria noble i preciosa i que això el col·loca en un pla de dignitat artística que cal servir lleialment.

El senyor Roca es dedica especialment a la venda de brillants, dels quals posseeix un stock importantíssim.

—La cotització oficial dels brillants—ens conta—augmenta cada any. Des de 1922 es manifesta aquesta constant tendència a l'alça, i tot fa preveure que això anirà seguint el mateix camí. Un fet curiós a remarcar és que els brillants blanc-blau, o sigui els de més valor, han desaparegut gairebé en absolut dels mercats europeus. Tots van a parar a Nova York perquè, avui per avui, els americans són els que paguen més bé.

—I a Barcelona—preguntem—com està la venda de joies?

—Actualment se'n venen com no s'havia fet mai.

—Però, com us ho expliqueu, tenint en compte tot això que es diu de la crisi?

—Deu ésser degut a diverses causes, la principal de les quals es pot atribuir a la tendència creixent a no donar tanta importància als diners i a gastar-se'ls amb una certa tranquil·litat d'esperit. Jo no sóc pas un psicòleg i la meua feina és de vendre joies i no de cercar d'explicar-me per què les veng. De totes maneres, em fa l'efecte que la nostra societat ha guanyat molt en el sentit d'aproximar-se cada dia més al ritme normal de les grans ciutats europees. El fet és que a Barcelona es gasten més, però molts més, diners en joies que no pas abans. Actualment, el fet de vendre una joia de gran valor no constitueix, com uns anys ençà, un cas excepcional. El que passa, potser, és que una part de les nos-

està més bé saber-les lluir al punt just, ni més ni menys...

Es curiós de veure un comerciant interessant-se d'aquesta manera de l'aspecte diguem-ne social de la seva mercaderia. Així ho fem remarcar a l'amic Roca, i ell ens contesta, amatent:

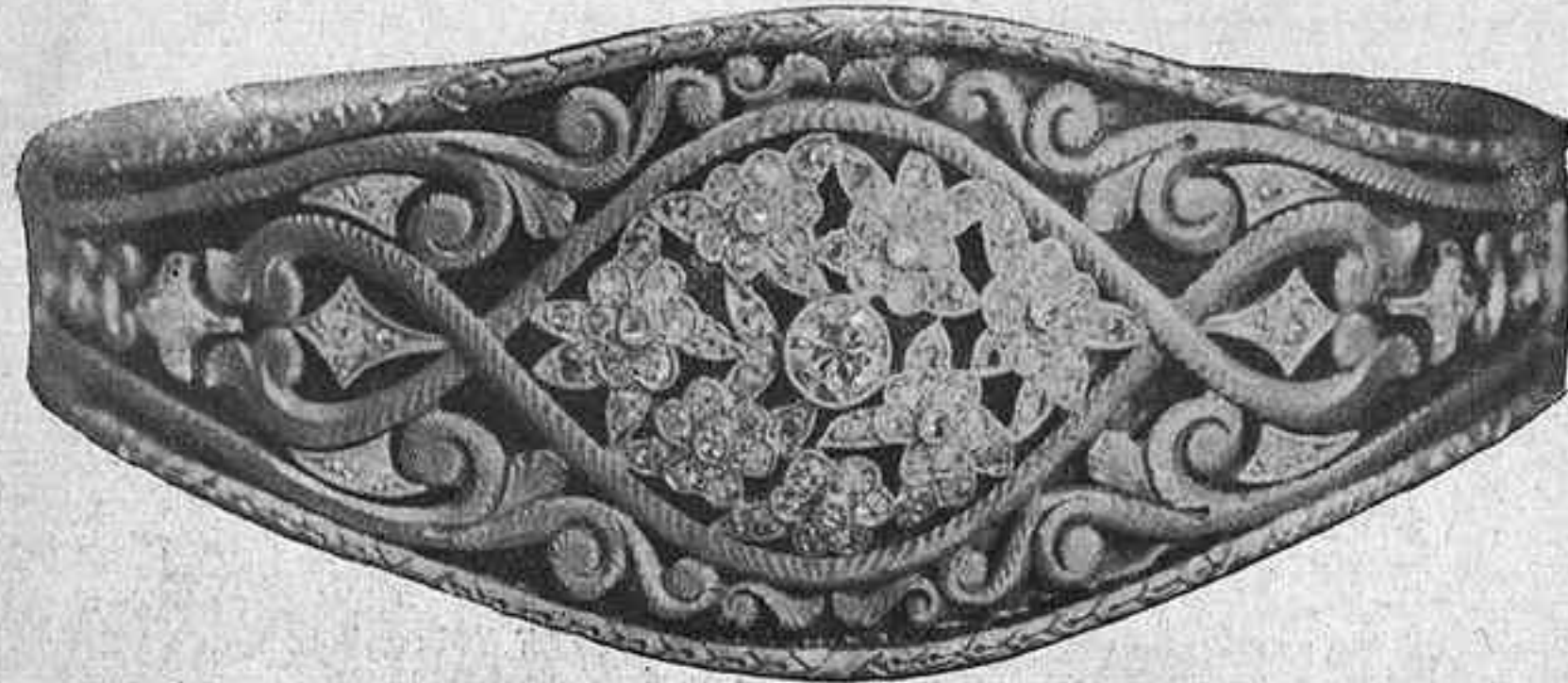
—No us estranyi. Totes aquestes qües-

sortir de can Roca, el comprador deu tenir la impressió que ha adquirit una joia i, a més a més, el per què de la joia...

I ara que parlem de clients:

—Ens podria explicar algun aspecte pintoresc del seu negoci? Ja ens fem càrrec que el pintoresc ha de venir de fora...

—Sí. Hi ha, sobretot, els buscadors de

trar en relació amb el món de la joieria, ens podríem permetre molt bé de cultivar encara, una imatge arqueològica, de melodrama venecià, a propòsit dels ciutadans que es dediquen a aquest preciós comerç. Aquells vellets fins com una mustela que es remouen en una botiga plena d'ombra i que a les golfes sempre hi tenien tanca-da una neboda bellíssima a la qual donaven mals tractes, sembla que han desaparegut definitivament del panorama del noble ofici.

Totes aquestes coses se'ns han acudit en l'estona de conversa que hem tingut amb l'amic Rogeli Roca, que regenta la joieria de la Rambla que va fundar el seu pare. Rogeli Roca cultiva amb èxit el tipus de negociant modern, aquest home de món que s'interessa per donar una punta de lirisme a la freda normalitat dels seus afers. La joieria, sobretot, ofereix un camp amplíssim a aquesta convivència de sentiments, i per això podeu sostenir mitja hora de conversa amb un joier sobre temes tan elevats com amb un pintor o un escultor, sense necessitat de moure-us del terreny professional.

—L'evolució moderna de la joieria—ens diu l'amic Roca—, es caracteritza, sobretot, per una cosa: prescindir en absolut del treball estandaritzat, que donava a les nostres produccions un aire fred i monòton de

la meua manera de veure, una curiosa paradoxa. El sentit artístic del dibuixant, del projectista, és un element importantíssim en l'elaboració d'una joia, però no és pas l'element essencial. El valor capital d'una joia dependrà sempre del seu valor intrínsec. Jo he tractat de complementar, d'unificar, aquestes dues tendències de l'orfebreria moderna. Això és: materials de primer ordre combinats i servits amb una noble preocupació artística.

La preocupació ennoblidora de la joieria moderna s'ha projectat automàticament sobre el caràcter i els costums dels obrers

orfebres. Abans, aquests es dedicaven al seu ofici amb una convicció i un amor semblants als que poguéu posar-hi un lampista o un ataconador. Avui no: avui els obrers joiers són una gent que es preocupa seriosament del seu treball i hi aporten tota una sèrie de suggestions i de coneixements que abans ni es sospitaven. L'operari modern s'interessa pel dibuix, per la pintura i per

tres senyores no ha trobat encara ben bé la manera de saber portar les joies. Hi ha una bona voluntat evident, però existeix una certa manca de tradició... Per exemple: no us serà pas difícil de descobrir els migdies a la Diagonal unes senyores pomposament enjoiades. Vós ja sabeu que això no s'adiu amb un vestit de matí. Està molt bé de tenir joies de valor, però encara potser

nostres creacions. Una joia, a més a més del seu valor intrínsec, que és etern, ha de respondre al gust i a la tendència del moment en què va ésser realitzada.

El senyor Roca té una manera atraient d'exposar aquestes teories ultra-comercials. Aquesta filosofia aplicada deu ésser d'uns efectes mortals de necessitat per als clients afectats per les dissertacions mundanes. En

gangues. L'home atacat per aquesta feblesa és especialment indicat per a caure en els parany més lamentables: Per citar-li un cas: un dia es va presentar a casa un senyor que venia a comprar unes arracades. Se'n va mirar unes quantes, però el bon home no es va acabar de decidir per cap, perquè no va trobar allò que se'n diu una ganga. Al cap d'uns quants dies, aquest excellent ciutadà va comparèixer a la botiga amb un aire triomfal. Havia comprat unes arracades, que allò sí que era realment una ganga. N'havia pagat trenta una mil pessetes, i n'estava molt satisfet. Les havia adquirides a un corredor, ens va dir.

Hi havia només el petit detall que aquelles arracades eren les mateixes que nosaltres li havíem ofert uns dies abans per vint-i-vuit mil pessetes. El corredor, com es pot veure, s'hi va fer una bonica comissió.

—A més a més—continua el senyor Roca—és qüestió de vigilar molt els *profiteurs* que rondan per les joieries. En corren molts més del que sembla. Es serveixen de tota mena de trucs, però com que, sortosament, aquests trucs els comencem de conèixer tan bé com ells, l'ofici d'aquesta pobra gent cada dia va de mal en pitjor.

Amb aquesta remarca reconfortant donem per terminada la nostra conversa.

T. G.

Gravats: Dues polseres i un fermall, projectats i executats per la Joieria Roca.

LITOGRAFIA

J. VILADOT

FOTOLITOGRAFIA

LITOGRAFIA

TREBALLS COMERCIALS

PASSEIG DE SANT JOAN, 137

TELÈFON 73737

La vella dama de recursos.— Per què no va trencant el glaç fins arribar a terra?

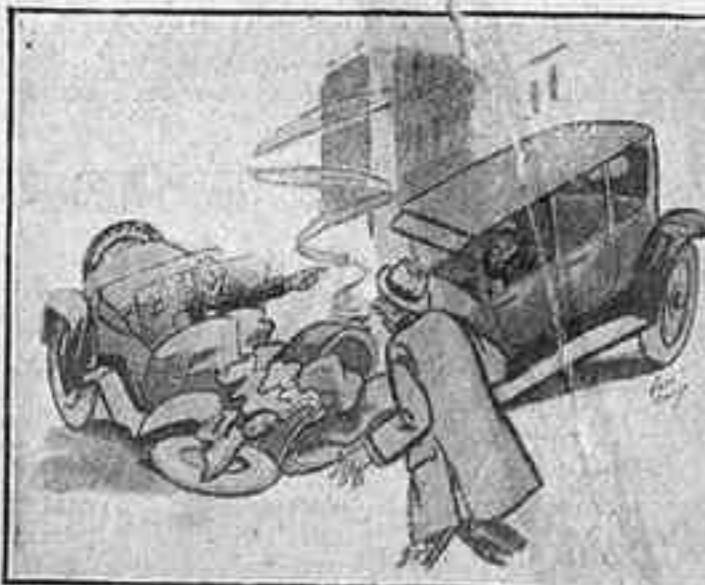
(Passing Show.)

— Però no m'havies dit que vindries amb el teu marit?

— Ai, que distreta que sóc! I això que m'havia fet un nus al mocador per recordar-me'n!

(London Opinion.)

L'espectador.— Què teniu que rieu tant? — Aquest de l'altre auto és el president de la meua Companyia d'Assegurances d'Accidents!

(Life.)

Discos REGAL

Impressions Elèctriques

MARINA

Opera completa pels eminentes artistes

Capsir, Lázaro, Mardones i Redondo

Dotze discos amb obsequi d'un luxós àlbum i estoig

Altres òperes completes

AIDA i TRAVIATA, de la Scala de Milà
TRISTAN I ISOLDA, del Teatre Wagner de Bayreuth

En preparació: MADAME BUTTERFLY i BOHEME

Demani's el nou catàleg amb més de 3,000 noves impressions elèctriques

Nous models de Grafonoles ortofòniques

Agustí Guarro: Angelus-Hall
7, Rambla de Catalunya, 7

Feu fer els vostres gravats en la

UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí   Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit   Dissabtes, vigílies dies festius
i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 2'10 ptes.   Dies festius, 1'05 ptes.

NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada: 1'05 ptes.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.
Entrada ordinària: 1,05 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.

Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners . . . . . 4 pessetes
Dies festius . . . . . 2 " "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

DELICIOSO PURGANTE

ACEITE RICINO

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis úrica (mal de pedra), Bronquitis paronquimatoses, Neuritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

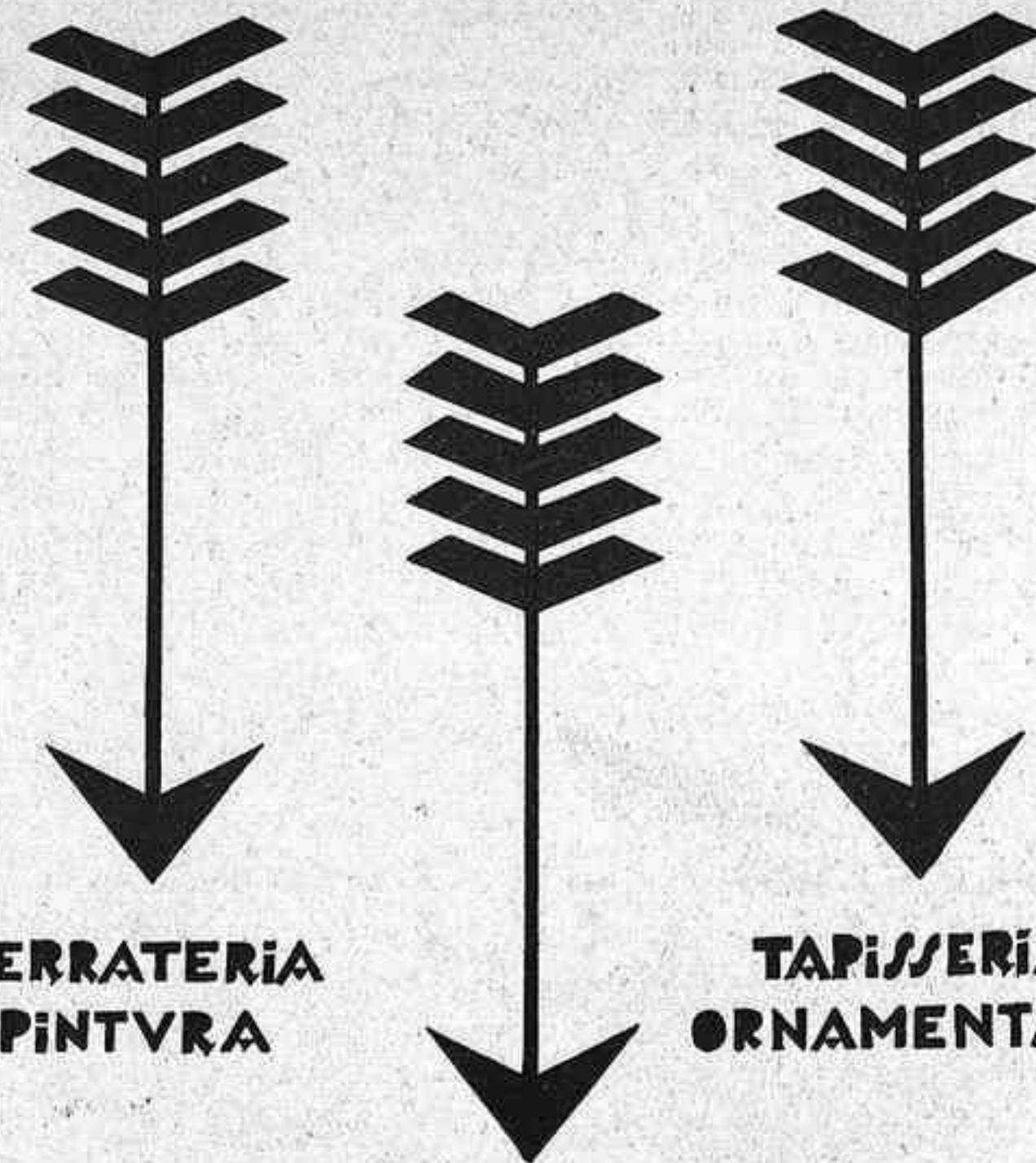
FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

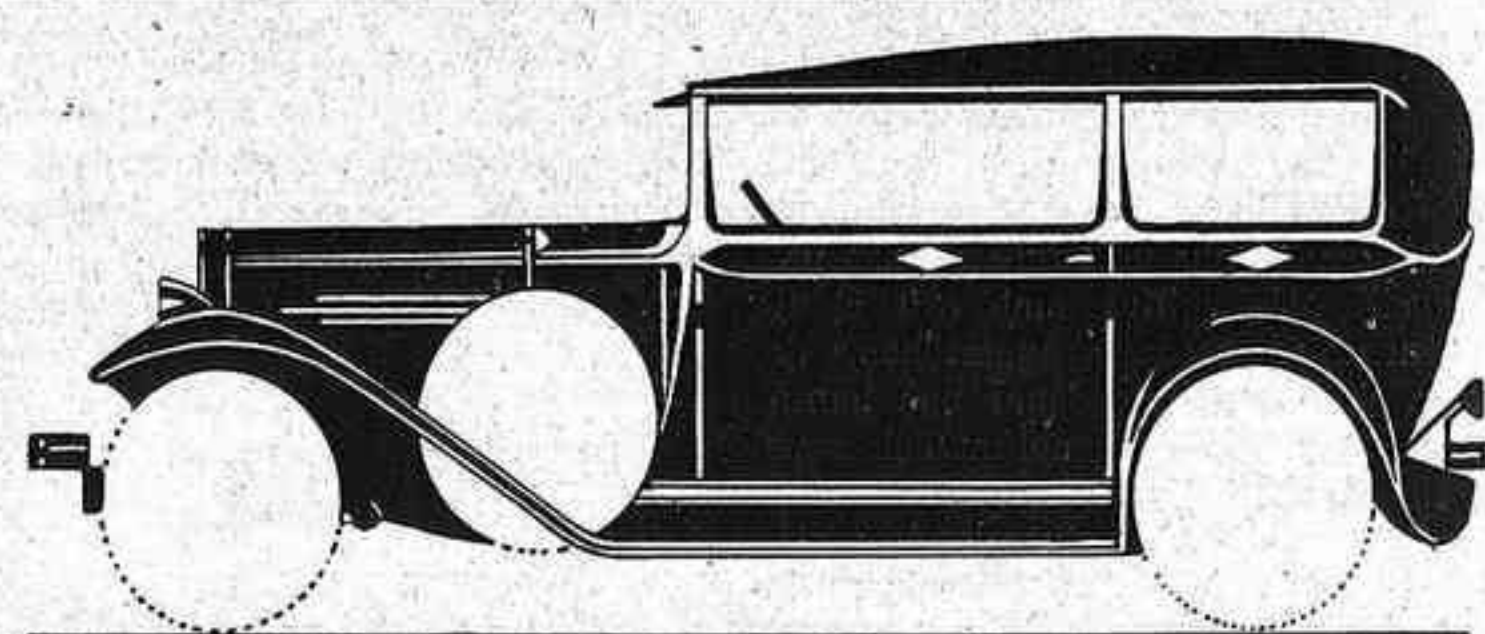

FERRATERIA
PINTURA

TAPISSERIA
ORNAMENTACIÓ

PER A CARROSSERIES

S.A. AUTOWAGON
F. PETIT CUETARA

BARCELONA
ARIBAV.32

TOT PER LA CARROSSERIA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 188
Telef.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telefon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Coubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perquè combaten les seves causes

• Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptades pels metges. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la capsula en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 10   Telefón 50791   BARCELONA

En ficar-se al llit

El dia ha estat dur i us prepareu a una nit de repòs que tanta falta us fa. Però temeu allò de cada nit: dues hores estossegant, sofocant-vos, sense agafar el són. Us heu passat el dia fumant, i la vostra gola irritada, amb l'escalfor del llit, és escomesa de forts accessos de Tos.

Puix coneixeu el perill, preveniu-vos. Tingueu avinent una capseta de PASTILLES del Dr. ANDREU, eficacíssimes contra tota mena de Tos. Cada nit, en colgar-vos, preneu una Pastilla i deixeu-la fondre a la boca. En resultarà un gran calmant per la vostra gola i els vostres bronquis, i podreu descansar tranquil.

Fumeu si us plau. Però preveniu-vos amb

Pastilles del Dr. Andreu

URALITA

ELS MILLORS MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ

GENO